

W POSZUKIWANIU METODY INTERPRETACJI LOGIKI INDYJSKIEJ

MICHAŁ LIPNICKI

Zakład Logiki Stosowanej UAM

michal.lipnicki@amu.edu.pl

Historia współczesnych badań nad logiką indyjską w Europie zaczyna się w XIX wieku. W lutym 1824 roku na odczyt w *Royal Asiatic Society* orientalista i matematyk Henry Colebrooke zaprezentował treść indyjskiego traktatu poruszającego zagadnienia logiczne – *Nyāya-Sūtra* (tłumaczony na język polski jako *Traktat logiczno-epistemologiczny*). Od tego momentu logika indyjska stała się obiektem regularnych badań oraz zabiegów, w których próbowano dopasować pewne jej fragmenty do „standardów” logicznych typowych dla danego okresu rozwoju tej dziedziny.

Przez cały dziewiętnasty wiek logikę indyjską opisywano, używając kategorii syntaktycznych zaczerpniętych z sylogistyki zdań asertorycznych. Co więcej, modyfikowano indyjskie formuły dowodowe, tak aby pasowały do konkretnych trybów sylogistycznych. Natomiast w latach trzydziestych XX wieku wybitny polski indolog – Stanisław Schayer zaproponował interpretację opierającą się na Klasycznym Rachunku Predykatów. Przypisał on poszczególne elementy indyjskich formuł dowodowych do ich (rzekomych) odpowiedników ze zbioru kategorii syntaktycznych tego rachunku oraz zaproponował, by relację między stopniami formuły dowodowej wyrażać przy pomocy reguł inferencyjnych Rachunku Predykatów – reguły odrywania i reguły podstawiania.

W odczytce przedstawiamy fragment historii badań nad logiką indyjską oraz staramy się sprecyzować kilka podejść metodologicznych, które stosuje się przy okazji jej analizowania. Naszym celem jest pokazanie, w jaki sposób poszczególne metodologie wpływają na adekwatność (lub nieadekwatność) dokonywanych za ich pomocą opisów i interpretacji. Chcemy również zaproponować metodę (*teorię lokacji własności*), która, minimalizując użycie europejskiej terminologii logiczno-filozoficznej i stosowanie zamiast tego kategorii wyabstrahowanych z filozofii indyjskiej, umożliwia naszym zdaniem przeprowadzanie bardziej trafnych analiz.